

економічних, інформаційних і інтегрованих систем, реалізації маркетингової стратегії, формування привабливого іміджу. Для підвищення конкурентоспроможності економіки України потрібно в першу чергу, покращити основні економічні фактори впливу економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. 15 питань та відповідей про децентралізацію в Україні // BusinessViews, Casual business insights. URL: <https://businessviews.com.ua/ru/strategies/id/decentralizacija-1622/10> серпня 2017. РД: 13.02.2020.
2. Закон України «Про об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. № 157-VIII.
3. Комісарук М.П. Макроекономіка: курс лекцій. Коломия, 1999. С. 180–195.
4. Gordon J. Economic Development in Rural Sector. United Kingdom, Waltham Abbey Essex: ED – Tech Press. 2019. 333 p.

Процал Ю.В.

викладач I категорії,

Автотранспортний коледж

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ТУРИЗМ В М. КРИВИЙ РІГ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На сьогоднішній день туризм є однією з найприбутковіших та найперспективніших галузей економіки. Останнім часом туристична індустрія почала пропонувати нові види туристичних послуг. Наряду з традиційними видами туризму з'явилися альтернативні види, які дозволяють задовольнити попит самих вибагливих споживачів туристичних послуг. Серед альтернативних видів туризму помітне місце займає промисловий (індустріальний) туризм, суть якого полягає в організації регулярних туристичних турів на промислові підприємства з метою задоволення пізнавальних, професійних, ділових інтересів туристів. Актуальність зазначених проблем,

необхідність їх комплексного дослідження, зумовили вибір теми, мету та завдання роботи.

Найбільш перспективним центром розвитку промислового туризму в Україні є місто Кривий Ріг. Це зумовлено тим, що тут зосереджено 45 шахт із видобутку залізної руди, 41 кар'єр, 89 відвалів, 26 провальних зон і зон зсування в полях шахт, 15 шламосховищ, 27 спелестологічних об'єктів (розкриті старі штольні, штреки, шахти, гезенки, провальні колодязі тощо), 6 енергетичних підприємств, 5 металургійних підприємств, 28 машинобудівних, 5 хімічних, 14 будівельних, 9 деревообробних підприємств, 5 підприємств легкої і 12 харчовій промисловості. Для Кривого Рогу характерна багата індустріальна спадщина, що включає залишки (понад 800) виробничих об'єктів, залізниць, гідротехнічних споруд, мостів, стародавніх гірничопромислових ландшафтів, залишки робітничих поселень тощо. Якщо площа міста Кривого Рогу становить 431 км², то гірничопромислові ландшафти в ньому займають близько 48,8% території і вона постійно зростає [5].

Україна має великий потенціал для розвитку туристичної галузі, що дає змогу покращувати її економічний стан та підвищувати соціальний статус серед європейських держав. Країна багата природними ландшафтами, місцями які несуть в собі історичну та культурну спадщину, містами, що збагачені старими архітектурними ансамблями. Через це, в Україні добре розвинені сільський, екологічний, історичний, архітектурний види туризму. Також, в країні знаходиться велика кількість індустріальних міст, за допомогою яких, розвивається промисловий туризм як досить нова форма проведення людського дозвілля. Криворіжжя, вважається регіоном де зосереджена найбільша кількість підприємств та антропогенних ландшафтів, які можна відвідувати в Україні.

Для промислових регіонів в Україні найбільш значимі переваги має індустріальний туризм. Зауважимо, що антропогенні ландшафти займають 92-94% території України, вони мають велику кількість інженерно-техногенних об'єктів, які можна як об'єкти індустріальної спадщини. Саме тому, одним з важливих пріоритетів розвитку промислового регіону повинно стати просування індустріально-туристичного продукту на вітчизняному та світовому ринках.

Така індустріальна спадщина потребує оптимального використання туристично-рекреаційного навантаження щодо збереження туристичних ресурсів, отримання соціально-економічного ефекту без порушення екологічної рівноваги довкілля. Мова йде як про працюючі промислові об'єкти, так і залишки індустріальної спадщини. Наявність такого нестандартного туристичного продукту як індустріальний туризм дозволяє формувати креативні екскурсійні програми з унікальними об'єктами: підземними, транспортними, музеями історії промислового підприємства, соціально-культурними атракціями, пов'язаними з виробничим минулим регіону. Наприклад, в місті проводяться промислові екскурсії «Північне саяво Кривого Рогу», «Кривий Ріг – шахтарський», «Спуск в діючу шахту» тощо; оглядові «Нічний Кривий Ріг з висоти Петровського відвалу», «Кривий Ріг – місто руди й металу»; «Ніч індустріальної культури»; історичні «Вулицями старого міста», «Старий Гданцівський рудник», «До старих рудників Червоного пласта» та ін.

Проаналізований звіт про виконання Програми розвитку промислового туризму в Кривому Розі у 2017 році (затверджений Рішенням міської ради 31.01.2018 р.) показав, що загальна сума коштів, що передбачалася на виконання заходів Програми в 2017 році, становила 574 379,00 грн., з них: 424 379,00 грн. з міського бюджету, 150 000 грн. – кошти з інших джерел, не заборонених чинним законодавством України. За результатами проведеної роботи освоєні кошти з міського бюджету склали 354 582,00 грн. Крім того, протягом звітного періоду на реалізацію Програми було залучено інших коштів у розмірі 495 000 грн.

Для досягнення ефективності та якості реалізації Програми функціонує відділ промислового туризму на базі комунального підприємства «Інститут розвитку міста Кривого Рогу» Криворізької міської ради, працює міська робоча група з питань розвитку туризму в місті Кривому Розі, що забезпечує погодження нагальних питань, визначених Програмою.

Задля забезпечення подальшої промоції промислового туризму на європейському рівні, сприяння просуванню туристичного продукту Кривого Рогу на міжнародний туристичний ринок та залученню

більшої кількості іноземних туристів затверджено рішення міської ради від 22.11.2017 № 2200 «Про погодження вступу комунального підприємства «Інститут розвитку міста Кривого Рогу» Криворізької міської ради до Асоціації «Європейський маршрут індустріальної спадщини». Наразі проводяться заходи щодо вступу підприємства до Асоціації ERIH.

Для якісного розвитку промислового туризму недостатньо розвивати лише туристичні маршрути, необхідно займатися всією інфраструктурою міста, а саме покращенням стану доріг, побудовою нових транспортних розв'язок, наближенням закладів харчування та зупинок громадського транспорту до об'єктів промислового туризму тощо.

Для покращення інституційного середовища України та Кривого Рогу необхідно зробити багато кроків, а саме:

- впровадити в галузь туризму міжнародні стандарти;
- розробити план інвестиційної та фінансово-кредитної підтримки туризму з наданням державних гарантій на розробку туристичних продуктів,
- запровадження переваг і канікул для різних інвесторів туристичної сфери, в тому числі для іноземних;
- необхідним є створення певного органу який буде займатися регулюванням, забезпеченням та координацією туристичної діяльності та процесів інвестування туризму [3].

Важливим також є:

1. Створення та прийняття Програми розвитку промислового туризму в Україні.
2. Розробка нормативних документів з вимогами до організації послуг промислового туризму.
3. Проведення маркетингових досліджень, розробка пакету рекламно – інформаційних матеріалів з інформацією про об'єкти промислового туризму та умови їх відвідування.
4. Розробка нормативних документів із переліком вимог до послуг промислового туризму, розвиток інфраструктури.
5. Організація семінарів і курсів з підготовки кадрів туроператорів та екскурсодів у галузі промислового туризму.
6. Залучення широкої аудиторії та збільшення кількості наданих туристичних послуг [1].

Отже, розвиток промислового туризму в такому великому індустріальному регіоні як Кривий Ріг дасть змогу покращити рівень

ринку туристичних послуг країни і покращити її світовий імідж, як країни осередку найбільш привабливого індустріального екскурсійного регіону. Тож, для досягнення цієї мети повинні постійно впроваджуватись і виконуватись програми промислового туризму в місті, а також залучатись додаткові кошти для покращення інфраструктури для прийому іноземних туристів.

Список використаних джерел:

1. Індустріальний туризм і міські дослідження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infotour.in.ua>
2. Казаков В.М. Техногенний туризм в системі природокористування / В.М. Казаков, І.І. Мещанін, Т.А. Казакова, О.Й. Завальнюк // Екологія і раціональне природокористування: Збірник наук. праць Сумського держ. педуніверситету ім. А.С.Макаренка. – 2006. – С. 221–229.
3. Качала Т.М. Сучасні проблеми інституційного розвитку України / Т.М. Качала // Вісник економічної науки України. – 2009. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/45303>
4. Пацюк В.С. Індустріальний туризм і перспективи його розвитку в Україні // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. – Серія: Географія. – 2008. – № 15.
5. ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» корпоративний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine.arcelormittal.com/index.php?id=47>
6. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку : монографія / за заг. ред. професора В.Г. Герасименко. – Одеса : Астропринт, 2013. – 334 с.
7. Заячківська Г. Теоретичні аспекти сегментації ринку міжнародних туристичних послуг / Г. Заячківська // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 3(32). – С. 180–186.